

Veel bos- en natuurbeheerders vinden het maar lastig om te werken met “on-geïnteresseerde, luie, brutale en rommel makende pubers”. Dan gaan ze veel liever met jongere kinderen de natuur in. Zonde, stelde jongerendeskundige Anniek Verhagen onlangs tijdens de VBNE-werkschuurbijeenkomst ‘Omgaan met jongeren in natuur en landschap’. Jongeren zijn juist hartstikke leuk om mee te werken, vindt ook Jan Kluskens, vrijwilligerscoördinator van IKL-Limburg. Je moet ze alleen op de goede manier benaderen en begeleiden.

— Wanne Roetemeijer (projectleider Betrokken bij Buiten)

> Het is een herkenbaar beeld. Sta je ’s ochtends weer in je bos met twintig pubers voor je neus. Officieel heet het dat ze komen werken in je bos. Maar je voelt al aankomen dat het een zware dag wordt om te proberen de jongeren in het gareel te houden. Als er op het eind van de dag geen grote ongelukken zijn gebeurd, is deze dag voor jou al lang geslaagd. Geef mij maar een groepje kinderen onder de tien jaar. Het resultaat in het veld is misschien niet zo groot, maar die kleintjes vinden tenminste nog alles leuk.

Relatie

Maar het kan ook anders, zo bleek tijdens een werkschuurbijeenkomst. Je kunt wel degelijk veel lol hebben met zo’n groep pubers. En je kunt, als je het goed doet ook, heel veel profijt hebben van een groep pubers vol energie. Volgens Anniek Verhagen is je eigen enthousiasme als begeleider het allerbelangrijkste. ‘Als je zelf enthousiasme en passie uitstraalt, sta je al 1-0 voor. Daar zijn jongeren erg gevoelig voor, stelt ze.’ Daarnaast is persoonlijk contact maken essentieel. Verhagen: ‘Jongeren, vooral pubers, zijn uit zichzelf vaak onzeker. Als ze binnenkomen is het van groot belang dat ze voelen dat je interesse in ze hebt. Dat doe je op je eigen manier. Je kunt bijvoorbeeld iedereen persoonlijk een hand geven, of vragen of ze vaker in dit natuurgebied geweest zijn, of ze hier vroeger met hun ouders wel eens wandelden, of dat ze wellicht vaker het de natuur hebben gewerkt.’

Uit de theorie en praktijk van het begeleiden van

foto's Jan Kluskens

Begeleiding jongeren in

jongeren blijkt volgens Verhagen dat jongeren drie basisbehoeften hebben: relatie, competentie en autonomie. De relatie tussen begeleider en puber moet dus goed zijn maar de relatie met andere jongeren is nog veel belangrijker. Pubers maken zich los van hun ouders en richten zich steeds meer op de andere jongeren. Dus als jongeren elkaar niet kennen, vinden ze omgaan met elkaar al helemaal spannend. Starten met een kennismakingsspel kan dan goed helpen.

Competentie en autonomie

Volgens Jan Kluskens zien veel groene collega's na de kennismaking vooral vastomlijnde klussen voor zich: ze splitsen de groep op en vertellen gedetailleerd wat iedereen moet gaan doen. Dat is niet altijd de meest vruchtbare aanpak, weet Kluskens. ‘Ik probeer te beginnen met het gezamenlijk stellen van doelen voor het project, bijvoorbeeld bij een werkdag in het groen. Hoe ze het werk verdelen, laat ik aan de jongeren zelf over. De een heeft al vaker gezaagd en wil dat gaan doen, de ander wil misschien liever beginnen met takken slepen. Zo maken ze zelf groepjes en een werkverdeling.’

Overigens blijven dan nog steeds aanwijzingen nodig, denkt Kluskens. ‘Beginners kunnen het beste starten met een kleine snoeizaag, dan overstappen op een klein beugelzaagje en later op de dag eindigen met een grote beugel- of zelfs een tweemanstrekzaag. Zo prikkel je de uitdaging en houden de jonge deelnemers het veel langer vol.’ Deze manier van werken sluit helemaal aan bij de basisbehoeften competentie en autonomie. Verhagen: ‘Als hieraan wordt voldaan, dan krijg je gemotiveerde jongeren. Door als begeleider rekening te houden met wat ze kunnen en ze te prikkelen om uitdagingen aan te gaan, werken ze aan hun competenties. Tegelijkertijd is zelfbe-

natuur en landschap

Motiveer de pubers!

schikking uitermate belangrijk. Als een project te veel dichtgetimmerd is, dan krijg je weerstand. Pubers willen zich immers losmaken van hun ouders, van school, van alles wat 'moet'. Dat betekent overigens niet dat je geen kaders mag geven. Je kunt tegen ze zeggen: we gaan vandaag op deze plek aan de slag, jullie bepalen hoe je het werk aanpakt en tot hoe ver jullie gaan komen. Je zegt dan niet precies hoe het moet gebeuren, maar je geeft kaders waarbinnen ze de ruimte hebben om het op een eigen manier te doen en dát motiveert!

Puberbrein

Maar dan is de lunch geweest. Sommigen worden moe, anderen beginnen baldadig, misschien zelfs gevaarlijk gedrag te vertonen, en weer anderen trekken zich terug uit het groepsproces. Wat nu? Jan Kluskens. 'Ik heb nog het liefst dat iemand tegendraads doet, dan zit er in ieder geval nog energie in. Energie die om te buigen is. Zelf probeer ik altijd uit te zoeken wat hij of zij wél wil doen, eventueel samen met de groep. Of ik bouw een reflectiemoment in: aan het eind gaan we kijken welk groepje haar doelen bereikt heeft, welke kwaliteiten hebben geholpen en waarom sommige dingen anders zijn gegaan. Soms kijken we dan ook vooruit. What, So What en Now what heet dat. Wat is er gebeurd, wat heeft dat met mij gedaan en wat doe ik daar in de toekomst mee? Zo motiveer ik ze de goede kant op. Inactiviteit is veel moeilijker is mijn ervaring. Soms zijn de jongeren niet voldoende uitgedaagd en heb ik dus iets niet goed gedaan! Maar soms zit het er natuurlijk gewoon niet in.'

Verhagen heeft veel ervaring met moeilijke situaties. Volgens haar is het probleem vaak dat wij jongeren niet goed begrijpen. Hun hersenen werken anders dan bij volwassenen, de hormonen gieren door het lijf, waardoor vooral jongens een enorme behoefte hebben naar spanning en sensatie. Maar je kunt die jongens niet alle risico's laten nemen want jij bent als begeleider wel verantwoordelijk. Je moet ze dus wel kunnen aanspreken op hun gedrag. Je kunt bij feedback je het beste houden aan de zogenaamde 3 G's: gebeurtenis, gevolg, gewenst gedrag, meent Verhagen. 'Benoem zonder oordeel de gebeurtenis en laat de ander zelf de conclusies trekken. Geef dan aan wat het effect van de gebeurtenis op jou is en laat de ander beoordelen of dit het beoogde effect was. Zeg vervolgens wat je van het gedrag vindt en benoem wat de ander zou kunnen doen om het voor jou prettiger te maken. Afhankelijk van de reactie van de ander, kun je ook al na de eerste of tweede G stoppen met het geven van feedback. Verder is het van belang in welke setting je de jongeren aanspreekt. Je kunt complimenten het beste breeduit melden, maar bij correcties is het veel beter om dit één op één te doen. Oftewel: corrigeer van dichtbij en complimenteer hardop!'

In 2018 organiseert Betrokken bij Buiten nog een werkschuurbijeenkomst met Anniek Verhagen over dit onderwerp. Geïnteresseerd? Stuur dan een mailtje naar onderstaand@emailadres.<

wanne@bureauroetemeijer.nl